

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaalija ja ajankohtaisten kysymysten selvittäjä

×

Nro 5 • Perjantaina 9. maaliskuuta 2012

63. VUOSIKERTA

Irtonumero 2 € (sis. alv 23 %)

Kurkijoen valkoinen kauneus

Talven luminen vaippa on kaunistanut Kurkijoen maisemia. Kurkijoen kotiseutukeskuksen johtaja Marina Petrova on kulkenut kamera kaulassaan ikuistamassa talven näkymiä.

Kuvien joukossa on kaksi tutun näköistä taloa. Eljas Häklin talosta Soskun myllyn vieressä löytyy myös vanha kuva,

jossa näkyvät myöhemmin tuhoutuneet myllyrakennukset. Talon tarkka sijaintipaikka löytyy Kurkijoki – Kylästä kylään kirjan sivulta 399 kartasta numero 2.

Soskuan koski kuului valtiolle ja Kurkijoen koulutilalle. Koskessa on toiminut mylly ikimuistoisista ajoista lähtien, myöhemmin siihen perustettiin

sahalaitos ja vuodesta 1919 alkaen myös sähkölaitos.

Lajusen ja Korjosen talosta ei vanhaa kuvaa löytynyt, mutta talon paikka on löydettävissä Kurkijoki – Kylästä kylään kirjasta sivun 287 Otsanlahden kartasta numerolla 19.

Eljas Häklin talo Soskualla talvella 2012.

Vanha kuva Eljas Häklin talosta ja kosken partaalla olevasta myllystä. Kuva: Kurkijoki-museon kuva-arkisto

Lajusen ja Korjosen talo Otsanlahdelta tänä päivänä.

Heinjoen silta.

Kuvat: Marina Petrova

Heinjoen sillan vieressä oelvasa kivessä on vuosiluku 1934. Kertookohan se, että vanha silta valmistui silloin?

Tässä lehdessä

Lasilevyiltä löytyi kuvia

Viljami Kilpiön 1920-30-luvuilla ottamat valokuvat ovat nyt liekö ensi kertaa nähtävissä vai pitäisikö sanoa taas nähtävissä. Ei ole tietoa, onko niitä aiemmin kehitetty.

Hienoihin otoksiin pääsette tutustumaan sivulla.....5

Olisiko mahdollista, että joku kuvan henkilö näyttäisi tutulta?

Laatokan ympäryskierros

pistäytyy myös Kurkijoen hautausmaalla. Matkalaiset kuulevat koskettavan muisteluksen Elisenvaaran pommitusten uhrin hautapaikan läheisyydessä.

Tarkemmin sivuilla 6-7

Erilaiset lakit ja pipot ovat muotia.

Neuloisitko hiitolaisen pitsilakin

kesähelteiltä suojaamaan. Lakissa on erikoista kankainen reunus. Pia ja Pirjo ovat taas löytäneet uuden ohjeen toteutettavaksi. Perinteitä lakille löytyy aina Kansallismuseota myöten.

Taustaa ja ohje sivulla 9

MUISTA ILMOITTAUTUA KURKIJOEEN MATKOILLE!

Matkailmoitus takasivulla.

TOIMITUS ON LOMALLA

9.-18.3.2012

Sähköposti ja puhelin eivät vastaa sinä aikana.

Toimitus on avoinna tiistaisin ja torstaisin viikolla 12.

Seuraavat lehdet ilmestyvät 23.3., 13.4. ja 27.4.

9.3.2012

Kurkijokelainen toteuttamassa perustehtäväänsä

Lehtemme perustehtävä on selkeästi näkyvissä jokaisessa numerossa etusivulla: kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaaliminen. Tähän tehtävään liittyy voimakkaana perinteidemme siirtäminen nuoremmille sukupolvillemme.

Kurkijokelainen on lähes koko sodan jälkeisen ajan eli vuosikymmeniä määrätietoisesti toteuttanut tätä tehtäväänsä. Lehti on vuodesta toiseen pysynyt elinvoimaisena ja mielenkiintoisena. Huolen aiheena on tietysti ollut tilaajamäärän pysyminen riittävän suurena, koska alkuperäisten kurkijokelaisten ja hiitolaisten määrä luonnollisesti vähenee koko ajan. Ehkä nuoremme panos tilaajina on tätä ongelmaa jossain määrin tasoittanut.

Lehtemme menestymiseen ovat koko sen toiminnan ajan vaikuttaneet hyvät toimittajat ja lukijoiden aktiivinen osallistuminen artikkelien tuottamiseen. Erityisesti mainittakoon viime vuosien päätoimittajista Eino Vepsä ja Raija Hjelm, joiden määrätietoinen työ on ratkaisevasti vaikuttanut lehden jatkuvuuden toteutumiseen. Heidän lopetettuaan toimittajatyönsä huoli lehden tulevaisuudesta oli aiheellinen, mutta näin jälkikäteen katsottuna onneksi kuitenkin turha. Nykyinen päätoimittajamme on ennakkoluulottomasti paneutunut tehtäväänsä ja työn tulokset ovat mielestäni selvästi näkyvissä nykyisessä lehdessämme.

Uutena asiana on lehdessämme tänä vuonna alkanut monijaksoinen murre sanojen kysymyssarja joka testaa meitä kurkijokelaisia ja hiitolaisten vanhan murteen tunteina. Suurin osa näistä murre sanoistamme on vanhemmalle väellemme varmasti tuttuja, mutta nuoremmille monet näistä sanoista on kuin vierasta kieltä. Olen testannut näiden sanojen merkitystä nuoremmilta kurkijokelaistaustaisilta. Kysely on herättänyt kiinnostusta, innostusta ja jopa joidenkin sanojen kohdalla hilpeyttäkin.

Olen todella mielissäni, että tällainen sarja on aloitettu ja toivon innolla sille jatkoa. Tämä aihe täyttää erinomaisesti alussa mainitut lehtemme perustavoitteet. On tärkeää säilyttää murteen mahdollisimman elävänä ja ymmärrettävänä myös nuorillamme. On kuitenkin totta, että kielet muuttuvat nopeasti ja pienet kielet häviävät vauhdilla. Ehkä niiden aktiivinen käyttö kuitenkin hidastaa sitä. Ollessani itse koululaisena sodan jälkeen pyrin mahdollisimman tarkkaan pitämään piilossa karjalaisen murteeni ja kurkijokelaiset tapani, koska ne tuntuivat jotenkin hävettäviltä länsisuomalaisessa ympäristössä. Olen nyt jälkikäteen muistellut ihailleen niitä karjalaisia tovereitani, jotka rohkeasti toivat esiin karjalaisen alkuperänsä.

Kauko Virtanen

Kuolleita

Rakkaamme

Maija Liisa SALMI

os. Möltsi

* 16.3.1931 Kurkijoki
† 7.2.2012 TYKS

Kiittäen ja kaivaten
Mikko
Leena ja Veijo
Soile ja Jouko
Lastenlapset ja
Lastenlastenlapset
Sisarukset
Ystävät

*Elit ahkeran elämän,
jätit muiston kauniin
ja lämpimän.*

Siunaus toimitettu. Lämmin kiitos osanotosta.

Siskomme

Aino Eriikka KOJO

* 28.2.1923 Kurkijoki
† 22.1.2012 Helsinki

Rakkautella muistaen
Viljo perheineen
Uuno perheineen
Sylvi sisaren lapset perheineen

*Hiljaa, hiljaa voimat uupui
lähtöhetki lähenei.
Väistyi vaivat, tuli rauha
uni kaunis ikuinen.*

Siunattu läheisten läsnä ollessa.
Kiitos osanotosta.

Muistettavaa

Hiitolan Pitäjätseuran järj. perinnekäsityöilta pe. 9.3. klo 17 Satakunnan Yhteisökeskus Isolinna. 16 Pori. Illan aiheina neulakinnas ja Hiitola-myssy ym. Mukaan kinnasneula ja lankaa. Myssyn valmistukseen pyöröpuikko sekä no.2 sukka puikot ja puuvillalankaa. Käynti pihan puolelta. Tervetuloa entiset ja uudet käsityöistä kiinnostuneet. Lisät. Raija p. 040 5387401

Vampulan Karjalaiset ry, Kokous- ja tupailta Vampulan Osuuskannalla su 11.3 klo 18. Neulakinnaskurssi jatkuu Uotilassa ke 14.3 klo 17. Tervetuloa.

Hiitolan Pitäjätseuran järj. Nuorten- ja lasten talvitapahtuma "Ovat juureni Karjalassa" su. 11.3. Laskettelukeskus Salomonkallio, Nakkila Kivialho. Tapahtuman avaus laavun edustalla klo 13. Isät, äidit, mummot, ukot tuokaa jälkipolvenne tapahtumaan, jossa tarjolla laskettelurinteet, pulkkamäki, moottorikelkka-ajelua, kahvia, mehua, makkaranpaistoa, arvontaa. Kaikki ovat tervetulleita. Lisätiet. Raija p. 040 5387401

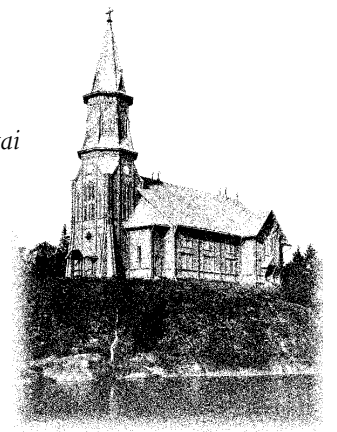
Hiitolan Pitäjätseura ry. Kevätkokous ja Tarinailta ti. 13.3. klo 18 Tuomarink. 2 Pori. Tarinailan aiheena "Takaisin kotiin Hiitolaan" Muistellaan ja kerrotaan kotiinpaluun tunnelmista 70v.sitten. Tervetuloa mukaan entiset ja uudet tarinoijat

Hiitolan-Kurkijoen sukututkimuspiiri. Tapaaminen torstaina 15.3.2012 klo 18 Karjala-talolla Käpylänkuja 1 Helsinki. Voit tulla esim. kyselemään jo klo 15 alkaen. Tapaamisen erityistee-manä suvut Kiiski ja Pösö. Tervetuloa! Lisätietoja Ahti Kurri puh. 050 373 9369, sähköposti ahti.kurri@elisanet.fi.

Kalakurjet pilkkimatka Kurkijoelle 16.-18.3. aikataulu. Lähtö: Matka-Viitala, Virttaa klo 4.20 Kurakorventie, Alastaro klo 4.30 Hirvikoski, apteekin pysäkki klo 4.40 Puistokatu 39, Loimaa, klo 4.50 Loimaa, asema, klo 5.00 Kiasma, Helsinki, klo 7.00

Hiitolan Pitäjätseuran järj. Pilkkikilpailu la. 24.3. klo 10 Suodenniemi, Putajan rantasauna. Ajo ohje Pori-Tre tie

Hartaus sunnuntaille
11.3.2012
3. paastonajan sunnuntai

Monta todellisuutta

Kuva todellisuudesta saattaa poiketa merkittävästi. Välillä tuntuu, että on useita todellisuuksia. Joskus eroavuudet ymmärtää vaivatta, mutta välillä ihmettelee, miksi samasta asiasta on niin erilainen näkemys. Jossakin vaiheessa vastaan tulee ajatus, että toisen tulkinta on väärä, virheellinen. Äärimmäisenä vaihtoehtona mieleen saattaa hiipiä epäily toisen osapuolen järjissään olemisesta.

Sunnuntain evankeliumi (Joh 8:46-59) kertoo hyvin rajusta vastakkainasettelusta. Jeesuksen ja hänen kanssaan eri mieltä olleiden juutalaisten kuva todellisuudesta poikkesi täydellisesti toisistaan. Jeesus kuvasi itseään Jumalan lupausten täyttäjänä eli Messiaana, juutalaiset taas pitivät häntä pahoja henkiä täynnä olevana samarialaisena.

Jeesus kertoo Vanhan testamentin jatkumosta, jossa ensimmäisenä ovat kantaisät eli patriarkat, heidän jälkeensä tulevat profeetat ja viimeisenä saapuu Messias. Messias on enemmän kuin aiemmat. Hän on niin suurta, että aika ei rajoita häntä. Hän on tavannut aiemmat kansan johtajat ja nyt hän on omalla vuorollaan tullut Israelin kansan keskelle. Hän on Jumalan lähettäjä, hän on Jumalan Poika.

Vastapuoli ei ymmärtänyt tätä yhtään, vaan piti puhetta täysin käsittämättömänä. Heidän kuvansa Jumalasta oli aivan erilainen. Jumala oli puhunut menneisyydessä kantaisien ja profeettojen kautta. Heidän varassaan tuli elää.

Jeesusta arvioitiin elämänsä aikana usean kerran riivatuksi – hänessä on paha henki. Se oli sen ajan tapa kuvata poikkeavuutta. Evankeliumit paljastavat, että kyse ei ollut pahoista hengistä, vaan hyvin erilaisesta todellisuuden tulkinnasta. Jeesus tulkitsi uudella, rohkealla tavalla. Jeesuksen toiminnan vaikutukset osoittivat, että Jeesuksen julistus nousi todellisuudesta, hänen tulkintansa kesti. Hän oli Messias, Jumalan lupausten täyttävä.

Heikki Sariola

Heikki Sariola on Kurikan seurakunnan kirkkoherra.

Haapasen Hautaustoimisto

TÄYDELLINEN HAUTAUSPALVELU

Puh. 762 2700 ja 762 2857

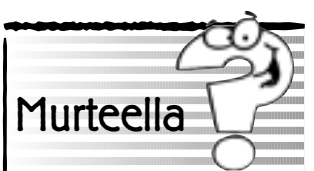
Heimolinnankatu 16, 32200 Loimaa

Liikeajan jälkeen Reunanen puh. 762 2700
Matkap. 0500 531 814, 050 561 0547

n:o 11 Putajan palaneen Seon kohdalta käänn. Suodenniemelle päin n. 400 m. josta käännös oik. Opasteet perille. os. Ylisenkoskentie 96 Sastamala. Kaikki ovat tervetulleita. Lisätiet. Sep-p. 050 585 7472

Loimaan Seudun Karjalaseuran teatterimatka Tampereelle 11.5. klo 19 näytökseen "Takaisin maalle". Sitovat ilmoittautumiset 10.4. mennessä Majjalle puh. 040-5824983. Matka-aikataulusta ilmoitetaan myöhemmin.

Loimaan seudun Karjalaseuran kotiseutumatka Kurkijoelle 7.-10.6. Muutama peruutuspaikka vapaana. Ota yhteys pikaisesti 050-3628966 Repo.

Murteella

Miten osaat Hiitolassa ja Kurkijoella puhutun murteen? Mitä tarkoittavat seuraavat murre sanat? Tietosi voit tarkistaa takasivulta.

1. Tirskuttaa
2. Toasa
3. Tyristeä
4. Tölmä
5. Hirvittää
6. Virpi
7. Viruttaa
8. Vällei
9. Ärrittää
10. Lyötteä

Kustantaja ja julkaisija: KURKIJOKI-SÄÄTIÖ
www.kurkijoki.fi

Toimitusneuvosto: Raija Laaksonen, Marjaleena Laine,
Lauri Pölkki, Antti Sahla ja Marja Leena Virtanen
Päätoimittaja: Helena Sulavuori
ja toimittajina kaikki Kurkijokelaisen ystävät

Toimitus: Koulukuja 7, 32200 Loimaa, puh. 050-521 3336
toimitus@kurkijoki.fi, kurkijokelainen1@gmail.com

Avoinna: Tiistaisin ja torstaisin klo 9–14

Lakon tai muun ylivoimaisen esteen takia ilmestymättä jääneistä numeroista ei suoriteta korvausta. Toimitus pidättää oikeuden muokata ja lyhentää lähetettyjä aineistoja. Lehden vastuu ilmoituksen poisjäämisestä tai julkaisemisesta sattuneesta virheestä rajoittuu enimmäisään ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

ILMOITUSHINNAT:

4-väri ..... 80 senttiä/mm + alv 23 %
Mustavalk. .... 60 senttiä/mm + alv 23 %

Säännöllisistä ja jatkuvista ilmoituksista huomattava alennus. Väri-ilmoitukset sopimuksen mukaan. Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti ei vastaa. Ilmoitusaineistojen jättöaika: keskiviikko klo 12 mennessä.

Lehti ilmestyy pääasiassa joka toinen perjantai. Painosmäärä 2000 kpl.

TILAUSHINNAT:

vuosi ..... 44 euroa
6 kk ..... 25 euroa
Pohjoismaat ..... 49 euroa
Muualle ..... 57 euroa
Tilinumero:
FI 12523900 40000897

Y-tunnus 0204020-9
Sivunvalmistus:
Etusivupaja, Loimaa
Paino: Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki
ISSN 0782-5668

Sanan Voimaa

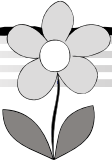
- 9.3. Älä muista nuoruuteni syntejä, älä pahoja tekojani! Sinä, joka olet uskollinen ja hyvä, älä unohda minua! Hyvä ja oikeamielinen on Herra, hän neuvoo syntisille tien. Ps. 25:7-8
- 10.3. Jos kuitenkin joltakulta teistä puuttuu viisautta, pyytäköön sitä Jumalalta. Hän on saava pyytämässä, sillä Jumala antaa auliisti kaikille, ketään soimaamatta. Jaak. 1:5
- 11.3. Jeesus sanoi: "Se, joka on lähtöisin Jumalasta, kuulee mitä Jumala puhuu. Te ette kuule, koska ette ole lähtöisin Jumalasta." Joh. 8:47
- Virsi 438:2 Vaan vielä on tahtoni talttumaton, se helpoille teillensä lähdössä on. Pois karkota uhma ja huolettomuus, suo palvelumieli ja uskollisuus.
- 12.3. Minun silmäni katsovat alati Herraan, hän päästää jalkani ansasta. Ps. 25:15
- 13.3. Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: "Olette sulkeneet korvanne, kovettaneet mielenne ja tehneet paha vielä enemmän kuin isänne." Jer. 7:26
- 14.3. Me tiedämme, ettei yksikään Jumalasta syntynyt tee syntiä. Hän, joka on syntynyt Jumalasta, varjelee jokaisen heistä, niin ettei Paha saa otetta. 1 Joh. 5:18
- 15.3. Me katsomme odottaen Herraan, Jumalaamme, kunnes hän armahtaa meitä. Ps. 123:2
- 16.3. Käänny puoleeni ja ole minulle armollinen, sillä minä olen yksin ja avuton. Lievitä sydämeni tuskia, ota pois minun ahdistuksen. Ps. 25:16-17

- 17.3. Me tiedämme, että Jumalan Poika on tullut ja antanut meille ymmärryksen, jotta tuntuimme hänet, joka on Todellinen. Ja tässä Todellisessa me elämme, kun olemme hänen pojassaan Jeesuksessa Kristuksessa. 1 Joh. 5:20
- 18.3. Jeesus sanoi: "Leipä, jonka minä annan, on minun ruumiini. Minä annan sen, että maailma saisi elää." Joh. 6:51
- Virsi 473:1 Kaikki katsovat sinua, Herra, sillä sinä annat meille ruokamme ajallaan. Sinä kätesi avaat meille, ja lahjasi täyttää meidän kaikkien elämämme.
- 19.3. Iloitkaa Jerusalemin kanssa, te kaikki, jotka sitä rakastatte! Jes. 66:10
- 20.3. Kuulkaa, kaikki jaanaiset! Tulkaa veden ääreen! Te, joilla ei ole rahaa, tulkaa, ostakaa viljaa ilmaiseksi, syökää, ottakaa maksutta viiniä ja maitoa! Jes. 55:1
- 21.3. Valtaistuimella istuva lausui: "Minä olen A ja O, alku ja loppu. Sille, jolla on jano, minä annan lahjaksi vettä elämän veden lähteestä." Ilm. 21:6
- 22.3. Kaikki katsovat odottaen sinuun, ja sinä annat heille ruoan ajallaan. Sinä avaat kätesi ja hyvydessäsi ravitset kaiken mikä elää. Ps. 145:15-16

Oikaisu

Viime lehdessä ”60 vuotta Veikko Hakulisen olympiakullasta” jutussa oli mainittu että Hannes Kolehmainen voitti hopeaa. Kyseessä on tietenkin Eero Kolehmainen joka voitti hiihdossa mitalin. Hanne Kolehmainen oli juoksija. Pahoittelemme virhettä.

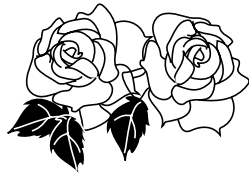
Nimi-päivät

Maaliskuu
viikko 10
9 pe Auvo
10 la Aurora, Aura, Auri
11 su Kalervo

viikko 11
12 ma Reijo, Reko
13 ti Erno, Ernesti, Tarvo
14 ke Matilda, Tilda, Mette
15 to Risto
16 pe Ilkka
17 la Kerttu, Kerttuli
18 su Eetu, Edvard

viikko 12
19 ma Minna Canthin
päivä, tasa-arvon päivä, Juuso, Josefiina, Jooseppi, Joosef
20 ti Kevätpäiväntasaus, Aki, Kim, Joakim, Jaakkima
21 ke Pentti
22 to Vihtori

Kaipuu saa näkyä

KAIKKI KIVITYÖT
PALVELEMME
Ma - Pe 9 - 17

 LOIMAAN KIVI
KIVICENTER
Palininkatu 2, Loimaa
Puh 0207 909 263

Haasteltiin ja päätettiin Museo kohti uusia haasteita

Kurkijoki-museolla on edessään muutoksia. Niistä suurin on uusien tilojen etsiminen ja muutto. Nykyiset vuokratilat Loimaan Kojonkulmalla on jätettävä, koska niiden omistaja haluaa myydä kiinteistön eteenpäin. Muutto-operaatio on näillä näkymin saatava päätökseen toukokuun 2013 loppuun mennessä.

Tätä kirjoitettaessa ei uusista tiloista ole vielä tietoa. Valmisteluihin käytössä oleva aika ei ole liian pitkä ja muutettavaa aineistoa on kohtuullisen runsaasti.

Museotoimikunnassa on pohdittu, että uudessa sijoituspaikassa näyttelyyn varatun tilan ei välttämättä tarvitse olla aivan yhtä suuri kuin nykyisin. Sen sijaan varastotilaa pitäisi olla tämänhetkistä enemmän – etenkin ottaen huomioon sen, että kokoelmat varmasti karttavat myös tulevina vuosina.

Uuden sijoituspaikan olisi oltava selvillä ennen pakkaamista, jotta se voidaan suorittaa järkevästi uuden sijoituspaikan näyttelyä ja kokoelmien varastointia ajatellen. Kokoelmien pakkaaminen ja purkaminen vaatii tiettyä erikoisosaamista. Kokoelmien näkökulmasta kylmin talviaika ei suurten lämpötilaerojen takia ole hyvä muuttoaikakohta.

Uusiin tiloihin kohdistuu myös teknisiä vaatimuksia. Lämpötila ja kosteus pitää saada pysymään sopivina

ja tasaisina, jotta kokoelmat säilyvät turvassa.

Museotoiminnassamme on muitakin haasteita. Yksi perustavanlaatuinen tulevaisuuden kysymys on, kuinka haluamme museon kokoelmia kartuttaa: minkälaista aineistoa sinne erityisesti tarvitsemme ja toivomme, ja mitä ei syystä tai toisesta voida ottaa säilytykseen.

Kaiken kaikkiaan museolla menee juuri nyt oikein hyvin. Keväällä on tiedossa muun muassa valokuva- talkoita, ja kesällä museo

pyritään pitämään avoinna samaan tapaan kuin viime vuonnakin, siis lauantaisin ja sunnuntaisin. Avajaispäivää vietetään näillä näkymin 3. kesäkuuta.

Parasta on kuitenkin se, että Perinne eläväksi -hanke jatkuu syksyyn, ja siihen asti voimme nauttia asioiden sujumisesta, onhan museolla palkattua työvoimaa. Sen järjestäminen hankkeen päättymisen jälkeen onkin sitten taas uusi yksi tulevaisuuden haasteista.

Ville Laakso

Kirjoittaja on Kurkijoki-Säätiön museotoimikunnan puheenjohtaja

Elisenvaaran Martat ry Martoilla vilkas toimintavuosi

Elisenvaaran Martat ry kokoontui 16.2. Rauha Vepsälle pitämään yhdistyksen vuosikokousta sekä järjestäytymiskokousta.

Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin yhdistyksemme puheenjohtaja Saini Repo ja sihteeriksi yhdistyksen sihteeri Hannele Piiparinen. Mukana oli 12 henkilöä.

Kokouksessa edettiin esityslistan mukaan, mutta kirjoittelun tässä vapaa- muotoisesti viime vuoden toiminnastamme.

Virkkasimme maailman suurinta tilkkupeittoa

Suomalaiset naiset innostuivat tekemään isoäidinne- liöistä peitteitä ajatuksena päästä Guinnessin ennätystenkirjaan. Ajatus tuntui mahdolliselta, haave ta- voittamattomalta. Neliöitä virkattiin innostuneina, meidänkin pieni yhdistyksemme teki seitsemän peittoa.

1.10.2011 Helsingin Tuomiokirkon portailla oli pai-

kalla olijoilla edessään maa- ilman suurin tilkkupeitto. Se oli mahtava, peitteitä tuli yli 7 000 kappaletta.

Matkoja teimme eri kokoonpanoilla

Kesäretki suuntautui 12.7. Lunkille, Tammelan-Kutisen yhteismetsän huvilalle. Tänä vuonna ukkonen ei yllättänyt kuten edellisenä vuonna. Silloin ukkonen rikkoi muuntajan, saunominen, kahvinkeitto jopa uiminen oli kovan ukkosen vuoksi mahdotonta. Onneksikin oli grillikatko, jossa paistettiin makkaraa ja istuttiin luonnonvoimia ihmetellen.

Türin kukkamessuille Viroon matkasi toukokuussa seitsemän yhdistyksen marttaa.

Riihikosken Enkelipuis- toon tehdyllä retkellä heinäkuun viimeisenä päivänä oli mukana 13 henkilöä ihail- lemassa sekä ihmettelemässä yhden miehen työpanosta. Miten mitä omituisimmasta osista voi saada aikaan tai-

detta, tosiaan enkelimäistä taidetta.

Osallistuimme Kurkijuh- lille ja moni myös matkaili Kurkijoelle. Alli piipahti Amerikassakin, saimme Floridasta 11.11. terveiset, kun Alli soitti kokouksemme aikana.

Jouluruokailu oli tänä vuonna 11.12. Siilin Pesässä. Kolmella yhdistyksen jäse- nellä oli merkkipäivät: Al- lilla, Hannelella ja Ritvalla.

Jokainen vuosi on omanlaisensa

Omanlaisensa oli myös mennyt vuosi 2011. Alku- talvi oli jo toinen luminen talvi. Katot olivat kovilla, pahimmillaan puoli metriä lunta katoilla. Meidänkin katolta rautatikkaat tulivat alas vääntäen seinävierus- raputkin kaksin kerroin.

Kesä oli kaunis ja kuu- makin. Kesää jatkui kovine sateineen syksyyn niin, että marraskuussa olkipaalitkin viheriöivät. Saimme kuiten- kin valkoisen joulun, lumisa-

teitakin on piisannut, mutta nyt ollaankin jo vuodessa 2012.

Kaiken kaikkiaan mie- leeni painuvuin vuosi on ta- kanapäin.

Kevät on jo ovella, aurin- ko paistaa, talitintit laulavat.

Ritva

Kesä jatkui syksyyn, olkipaalit aloittivat kasvunsa uudelleen.

Tuhannet yhdeksi peitoksi yhdistetyt tilkkupeitot värjäisivät Helsingin Tuomiokirkon portaat iloisen kirjaviksi. Kuva:

Karjalaiset kirkkoreet saivat kiitosta Loimaalla

Itä-Suomen vaativampi luonto, lumiset talvet ja mäkiset maastot vaikuttivat siihen, että kirkkoreet kehittyivät ahkiomallisiksi ja leveäjalaksiksi, luennoi eläinlääkäri Esa Oijala Loimaalla.

Sarka-museossa perhdyttiin hänen johdolla kirkkoreihin ja valjastustapoihin.

Karjala tuli hänen luentonsa aikana monesti esille. Siellä tehdyt ahkiomalliset reet olivat lämpimiä, kun veti vielä rekipeon päälle. Ne olivat vakaita, leveät jalaket eivät painuneet lumeen. Itäisten rekien ohjattavuus oli myös parempi, läntinen ohutjalaksinen kaatui helpommin.

Amanauenssi Elsa Hieta-

la kertoi rekikulttuurin historiasta. – Vanhimmat reet ovat liki 10 000 vuoden ikäisiä. Suomessa kirkkoreiden käyttö yleistyi 1800-luvulla, mutta rekiä on käytetty jo heti jääkauden jälkeen.

Oijalan mukaan myös valjastuksessa oli idässä ja lännessä eroja. Karjalaiset toivat kevyemmän luokki-valjastuksen. Oijala pitääkin luokki-valjastusta ainoana oikeana valjastusmuotona, koska siinä jää hevoselle liikkumatilaan.

Karjalaiset reet olivat toimivampia kuin läntiset raskaammat ja ohujalaksiset.

Rekiä Kurkijoen kirkon lähellä. Kuva: Kurkijoki-museon kuva-arkisto

Pekka Kyytisen POSTI-KORTIT

Talvikuvia:

- Pieni hiihtäjä
- Joulupuu
- Rekiajelu

Hinta 1 €/kpl
+ postituskulut
Tilaa toimituksesta

Kesäkuvat: • Kevätkirkko • Kesänuotalla • Aitan ovella
• Rantavaja Laatokalla • Elopellolla

Taitosen hevoset kuolivat 15.6.1944

– Olin viimeinen ihminen, joka näki Taitosen hevoset elävinä, muistelee Sylvi Sainio.

– Aamulla 15.6.1944 hevoset seisoivat veräjällä ja taputtelin niitä lähtiessäni hautausmaalle. Sillä aikaa, kun oli hautausmaalla, tuli pommitus.

– Pidin niitä ominani, koska puijasin ja halasin niitä aina ohi mennessäni. Siel-

lä oli Aino-niminen tamma, sillä oli Lento-niminen varsa. Niillä kummallakin oli lisäksi varsat. Vanha Pilku oli noin 30-vuotias, musta, jolla oli pieni valkoinen pilkku otsalla. Olin ratsastanutkin niillä ja haistelut ihanaa hevosen hajua. Ei silloin ollut satuloita, istuttiin hajareisin selässä ja pidettiin harjasta kiinni.

– Palatessani kaikki hevo-

set olivat kuolleet, ne maata retkottivat portilla. Näin monia painajaisunia hevosista niiden järkyttävän kuoleman jälkeen, kertoo Sainio ja katkoo näin viimeisetkin siivet huhulta, että Taitosen hevoset olivat Elisenvaaran suurpommituksen jälkeen 20.6. juosseet asemalla. Hevoset olivat silloin jo kuolleina.

Kurkijokisia juttuja

Äitini 14-vuotiaana emännäksi

Äitini syntyi Yrjö ja Wilhelmiina Riikosen perheeseen toiseksi vanhimpana lapsena vuonna 1911. Hänen vanhempi Sylvi-siskonsa syntyi kolmisen vuotta aiemmin.

Perhe eli työntäyteistä pienviljelijä elämää, jossa lähes kaikki tarvittava tehtiin itse kotona. Äitini oppi jo aivan nuorena äitinsä opastamana leipomaan ruisleipää, pullaa ja tietenkin karjalanpiirakoita, jotka välttämättä kuuluivat lauantaihin saunan ja karjalanpaistin ohessa. Lypsäminen ja muu karjanhoito luontui jo nuorena äitinsä opastamana.

Perheeseen syntyi vielä Laina-tyttö ja Väinö-enoni. Laina kuoli jo pienenä kuristustautiin. Se oli äidilleni

suru, jota hän meille pojilleen vielä vuosikymmenten jälkeen itkien muisti sanoen: "Laina-sisko oli meille lainaa vain." Kohta Laina kuoleman jälkeen syntyi enoni Väinö. Ja pian sen jälkeen Riikosen perhettä kohtasi toinen suuri suru.

Isoäitini Miina, kuten häntä nimeään lyhentäen myös kutsuttiin, oli lähtenyt vadelmia poimimaan, missä hän joutui ilmeisesti kynn puremaks. Hän kuoli kynn myrkkyyntä ja nyt perhe oli äiditön. Vanhempi sisko Sylvi oli juuri avioitunut ja perustanut kodin yhdessä Antti Tukian kanssa Kurkijoen Raholan kylään.

Nyt talon ainoana naisena äitini otti talon emännän vastuun 14-vuotiaana. Paitsi kaikki talon emännän

Äitien opist siirtyivät sukupolvelta seuraavalle. Kuva: Kurkijoki-museon valokuva-arkisto.

vastuut hänelle lankesi pienen orvoksi jääneen Väinöveljen hoito. Ehkä juuri tämä teki äitini ja Väinöveljen suhteesta elämäntähtävästi poikkeuksellisen

lämpimän.

Tämä ilmeni mm. siten, kun tieto Väinö-enoni haavoittumisesta tuli, äitini itki vuolaasti ja luulin enoni kaatuneen. Hän onneksi

toipui kohtalaisen hyvin.

Yrjön avioituttua Impinsä kanssa äitini pääsi emäntäkouluun, jonka opeista minun, veljeni ja isäni muodostama lapsuute-

ni koti monin tavoin hyötyi. Pitkään jatkui äitini perinne-lauantain karjalan piirakat ja karjalanpaisti!

Paavo S. Vepsä
Espoo

Salaperäiset lasilevyt

Ensi silmäyksellä monet näyttivät vain mustan tuhrun peittämiä lasilevyiltä. Vain tarkkaan valoa vasten katsoessa niissä erotti ihmishahmoja ja rakennuksia. Piirteistä oli vaikea saada selvää, musta oli valkoista, valkoinen mustaa.

Siksi olikin jännittävää, kun torstaina 1.3. menin ruskea arkistolaatikko käsissäni Sarka-museoon tapaamaan tutkija Kirsi Leimua, joka oli luvannut auttaa lasinegatiivien digitoimisessa. Ensimmäinen jokainen negatiivi valokuvattiin valopöydällä, sitten ne siirrettiin tietokoneelle.

Tietokoneella pystyi tekemään napin painalluksella sen, mihin viime vuosisadan alun valokuvaaja tarvitsi pimiön, kemikaaleja, paljon taitoa ja kärsivällisyyttä. Negatiiveista tuli positiiveja, mustista läikistä tunnis-

tettavia valokuvia.

Kuvista ei tiedetä muuta, kuin että ne ovat Viljami Kilpiön (1902–1958) Kurkijoen Alhossa 1920- ja 30-luvuilla ottamia valokuvia. Kuvien aiheista ei ole säilynyt tietoa. Negatiivien alkuperäisvedokset saattavat olla jossain tallessa tai sitten ei.

Olenkin koonnut tähän joitakin nyt esiin saaduista kuvista. Jos joku tunnistaa kuvista henkilöitä, tietää jotain kuvien historiasta tai Viljami Kilpiöstä, olisi mukavaa, jos toimittaisitte tiedot museolle tai Kurkijokelaisen toimitukseen. Molempien postiosoite on sama, Koulukuja 7, 32200 Loimaa. Jos kiinnostusta riittää, jatkoa kuville saadaan seuraavissa lehdissä.

Toivottavasti näistä kuvista on teille iloa!

Terveisin
Niina Lehmusjärvi
Perinne eläväksi -hankkeen projektipäällikkö

PS: Älkää unohtako valokuvatalkoita museolla torstaina 15.3.2012 klo 10–16!

Negatiivi muuttui valokuvaksi ja kuvasta löytyi pieni tyttö nukkeineen. Kuva Viljami Kilpiö. Lasinegatiivi 9, Kurkijoki-museon kuvakokoelmat.

Viljami Kilpiön kuvia Alhosta

Lasinegatiivi 10

Lasinegatiivi 3

Lasinegatiivi 30

Lasinegatiivi 4

Lasinegatiivi 19

Vanhaa kunnostettua ja uutta Sortavalaa.

Laatokan ympärysmatka on edennyt viimeiseen osaan. Edessä siintää Sortavala, matkalaiset pistäytyvät kahvitaulla Kurkijoen kirkonmäellä.

Aunuksesta Sortavalaan on matkaa 195 kilometriä. Tie seuraa Oulankajokea. Rannoilla on asutusta, pieniä aitoja karjalaiskylä. Harmailla taloilla on aidatut pihat ja kasvimaat. Silmiin pistäviä olivat useat joen yli rakennetut romanttiset riippusillat.

Maisema oli tasaista entistä kolhoosipeltoa, joka oli jäänyt viljelemättä. Pellot kasvoivat heinää. Viljaa ei näkynyt missään. Yksi ainoa kolhoosi näkyi. Pellolla oli tuhansia pyöröpaaleja. Tämä oli ainoa paikka, jossa näkyi maataloutta koko matkalla.

Vähitellen maisema muuttui mäkisemmäksi ja metsäiseksi. Välillä vilahti Laatokka puiden välissä.

Ohitimme Tuuloksenjoen, jonka lähellä on kenttähaudausmaa. Hautausmaalle on haudattu 57 vuonna 1941 kaatunutta sankarivainajaa. Tuuloksesta vanhalle valtakunnan rajalle on noin 30 kilometriä. Raja on kasvanut umpeen. Sen me ohitimme huomaamatta.

Vanhan Suomen puolen ensimmäinen paikka on Salmi. Se oli aikoinaan Suomen itäisin kunta, jossa oli silloin 14 000 asukasta ja ortodoksinen enemmistö. Nykyään asutus on keskittynyt kirkonkylän tien varteen, jossa on asutuksen lisäksi useita kauppia. Turistien nähtävyyksiä, venäläisten polttaman kirkon rauniot, on läheisellä mäellä.

Laatokkaa ympäri osa III

Jatkosotaan perehtyen

Pitkärannan paperia sanomalehdissä

Pitkäranta kuului aikoinaan Impilahden laajaan kuntaan sen yhtenä kylänä. Kylässä oli laajaa kaivostoimintaa sekä sellutehdas.

Sodan aikana osa rakennuksista tuhoutui. Venäläiset rakensivat kylän uudelleen. Siitä tuli täysin neuvostoaikainen kaupunki. Pääkadun varrella on tyypillisiä venäläisiä kerrostaloja vierivieressä. Laitapuolella on vanhoja suomalaisten rakentamia taloja. Osa on lahoamisasteessa, toisissa asutaan.

Kaupungin läheisyydessä ovat entisen kaivoksen ruostuvat koneet ja lahoavat rakennukset sekä valtavat jätevuoret. Nykyään siellä on suuri ja tehokas, nykyaikainen paperitehdas. Tämäkin tupruttaa savut ilmaan ja saasteet Laatokkaan.

Tehtaalla tehdään sanomalehtipaperia, jota tuodaan Suomeenkin. Monet suuret päivälehdet painetaan Pitkärannan paperille. Paperitehtaan ympäristöön on kasvanut 13 000 asukkaan kaupunki.

Impilahden entinen kirkonkylä on jäänyt syrjään kaikista valtateistä. Kylässä on muutama matala kerrostalo. Vanhat karjalaistalot on osaksi purettu tai tyhjillään. Muutama omakotitalo on

rakennettu. Poltetun kirkon pihalla on upea asuintalo. Talon läheisyydessä on venäläisten pystyttämä suuri isänmaallisen sodan muistomerkki.

Kylä tekee ankean vaikutuksen. Asukasmääräksi kerrotaan vajaa tuhat henkeä.

Sortavala on edelleen suomalaistyylinen

Sortavala oli ennen sotia 5800 asukkaan kaupunki, jonka ympärillä oli laaja maalaiskunta, jossa oli peräti 19 000 asukasta. Kaupunki oli silloin ortodoksisuuden keskus, ja sitä pidettiin Raja-Karjalan pääkaupunkina. Se oli myös vilkas kauppa- ja koulukaupunki. Kaupunki tuli tunnetuksi maankuuluista laulujuhlistaan.

Nykyisin Sortavala on kaikkein suomalaistyyllisin paikkakunta Karjalassa. Sodasta kaupunki säilyi melko vähin vaurioin. Melkein kaikki suomalaisrakennukset ovat paikoillaan, tosin osa tyhjillään.

Nykyään kaupungissa asuu peräti 23 000 asukasta. Tämän päivän Sortavala on vilkas matkailukaupunki. Valamon laivat lähtevät täältä. Myös suomalaiset ovat löytäneet kaupungin. Joensuusta on kesäisin päi-

vittäinen linja-autoyhteys Sortavalaan. Niiralan rajanylityspaikka on vain 60 kilometrin päässä.

Läheiseltä Kuhavuorelta on upea näköala Laatokalle, ja toisaalta sieltä voi ihailla hyvin säilynyttä kaupunkia. Karjalankatu on edelleen kaupungin pääkatu. Pääkadun varrella on paljon kaupaliikkeitä, joiden tavaravaliikoima on runsas.

Lisäksi keskustassa näkyy useita hallinto- ja kulttuurirakennuksia. Kadut ovat hyvässä kunnossa. Puistoja on istutettu, ja yleiskuva vaikuttaa keskustan osalta siistiltä.

Tie Sortavalasta kohti Lahdenpohjaa kulkee jylhien metsämaisemien halki. Maisema poikkeaa rajusti Laatokan itäpuolen tasaisesta peltomaisemasta.

Jaakosta Jaakkima

Jaakkima kuului aikoinaan Kurkijoen pogostaan (hallintoalueeseen). 1600-luvulla oli sota Ruotsin ja Venäjän välillä. Kuuluista sotapäällikkö Jaakko de la Gardie piti varuskuntaa Jaakkimassa. Joukot tekivät retken Valamoon, polttivat luostarin ja tappoivat 80 munkkia. Tämän sankariryön kunniaksi Jaakonimestä muokattiin kunnan nimeksi Jaakkimavaara.

Myöhemmin nimi lyheni muotoon Jaakkima.

Jaakkima oli laaja kunta. Vuonna 1923 kunnasta lohkaistiin Lumivaaran kunta ja kirkonkylästä tehtiin Lahdenpohjan kauppal. Jaakkiman asukasluku oli noin 9000 ja Lahdenpohjan noin 2000.

Lahdenpohja oli aikoinaan vilkas kauppapaikka. Siellä oli kaksi varuskuntaa: Hauhanmäki ja Rauhala. Vilkas satama sijaitsi suojaan Sieklahden perukassa. Satamasta käsin hoidettiin Laatokalla olevien linnakaarten toimintaa.

Valamon luostarin kaikki liikenne tapahtui Lahdenpohjan satamasta. Kurkijoen Tervusta oli säännöllinen laivaliikenne Lahdenpohjaan.

Lahdenpohja on hallintokeskus

Sortavalankadun varrella olevat vanhat karjalaistalot on kunnostettu ja edelleen käytössä. Aito karjalaisleima on säilynyt hyvin. Kaupungin laitaosissa kadut ovat hiekkateitä, ja talot ovat harmaita ja huonokuntoisia. Kerrostalot sijaitsevat keskustan ulkopuolella.

Kirkon rauniot ovat surullista katsottavaa. Kirkko oli rakennettu 1850-luvulla. Se oli tehty poltetusta pu-

naisesta tiilestä, ja siinä oli peräti 3000 istuinpaikkaa. Venäläiskomennon aikana 1977 kirkko paloi. Kirkon seinät töröttävät nyt pysyvässä.

Kirkon vieressä on Jaakkima-seuran pystyttämä muistomerkki sodissa kaatuneiden 291 sankarivainajan muistoksi. Kirkon läheisyyteen on rakennettu uusi, ortodoksinen kirkko.

Satama on täysin hiljentynyt, ja rakennelmat ovat lahonneet. Kaupungin tunnetuin nähtävyys on kunnostettu Veikko Vennamon lapsuudenkoti. Lahdenpohja on kartalla merkitty kaupungiksi, ja se on alueen hallintokeskus.

Kohti Kurkijokea

Matka Lahdenpohjasta Elisenvaaraan on noin 40 kilometriä. Metsäisen maiseman välissä on harvassa asuntoja ja muutamia pikkukylä.

Suurempi taajama on Ihalan asemaseutu. Siellä on jälleen samoilla piirustuksilla tehtyjä kerrostaloja ja tietyt asuttuja karjalaiskylä. Kylässä näkyi olleen kauppa, kulttuuritalo ja aseman edessä seisoi muutama rautatievaunu.

Aseman läheisyydestä erkani tie Kurkijoelle. Tämä oli hiekkatie; erittäin kuop-

Lahdenpohjan tori on vilkas kauppapaikka.

Lahdenpohjan tunnetuin suomalaisnähtävyys on Veikko Vennamon synnyinkoti läpikulkutien varrella

Salmin tuhoutunut kirkko.

painen, ja pöly lensi. Matkanopeus oli 20 kilometriä tunnissa. Siitä huolimatta laukut putoilivat hyllyltä. Tämä oli kaikkein hienoin tieosuus matkan varrella. Seuraava tauko olikin kahvitauko Kurkijoen kirkonpaikan edessä.

Topias Skaffarin hautapaikalla Kurkijoella

Matkassamme oli mukana Lauri Laukkanen. Hän oli syntynyt Räisälässä ja lähti sukunsa mukana evakkoon kesäkuussa 1944. He menivät Myllypellon asemalla kuolemanjunaan, joka monien viivytysten ja ongelmien jälkeen saapui Elisenvaaran asemalle. Juna joutui siellä venäläisten silmittömän pommituksen ja tuhon kohteeksi.

Ihmeen kaupalla Lauri selvisi pommituksesta hengissä saaden vain leukaansa sirpaleen ja verta vuotavan haavan. Tästä muistona hänellä on edelleen arpi leuassa.

Junassa oli myös serkkinsa Topias, joka oli syntynyt Räisälässä 1938. Hän menehtyi pommituksessa. Kaikki vähä, mitä hänestä löytyi, haudattiin Kurkijoen hautausmaalle pommituksen uhrien joukkohautaan.

Laurin toivomuksesta poikkesimme hautausmaalla. Joukkohaudan paikalla hän laski kukat serkkunsa muistoksi. Samalla hän kertoi omakohtaiset muistonsa

pommituksen tapahtumista. Vaikuttavan kertomuksen jälkeen vietimme hiljaisen hetken pommituksen uhrien muistolle.

Käkisalmissa tehdään Ikean huonekaluja

Käkisalmi on eräs Karjalan vanhimpia tunnettuja paikkakuntia. Se tunnettiin nimellä Korela. Nimen pohjalta koko Karjala sai nimensä.

Vanhaa linnaa alettiin rakentaa jo 1200-luvulla Novgorodin toimesta. Vuosisatojen aikana kaupunki on joutunut monesti sotien kohteeksi.

Kaupunki sijaitsee Laatokan rannalla. Tärkeä elinkeino kaupungille on ollut kalastus. Satamasta on ollut laivaliikennettä Konevitsan luostariin. Rautatie kaupunkiin rakennettiin vuonna 1918. Kymmenen vuotta myöhemmin tehtiin Waldhofin paperitehtaat. Käkisalmi tunnettiin omenapuiden kaupunkina.

Käkisalmen keskusta on säilynyt lähes ennallaan. Kaupungissa näkyy vanha suomalainen ilme. Laitakaupungilla on laajat ja venäläistyyliset kerrostaloalueet. Linnan ympäristö puistoinen on säilynyt lähes ennallaan. Waldhofin tehtaat ovat lopettaneet toimintansa, ja rakennukset seisovat tyhjänä.

Pääkadun varrella on suuri Leninin patsas. Uutta

teollisuutta edustaa Ikean huonekalutehdas ja Luhdan vaatetehdas. Ohikulkutien varressa on pysähdyspaikka. Siellä jalustan päällä on hyökkäysvaunu. Moni kotiseutumatkailija on ottanut valokuvan hyökkäysvaunusta.

Räisälän kunnostetusta kirkosta viihdepaikka

Matkaseurueessamme oli useita henkilöitä, joiden juuret olivat Räisälässä. Niinpä teimme pienen kiertoajelun sinne. Matkaa Käkisalmeista Räisälään on 34 kilometriä. Tie on kohtalaisessa kunnossa olevaa asfalttietä.

Kesämyrsky oli riehunut alueen metsissä tehden valtavaa tuhoa. Myrskyn jälkiä paikoitellen korjattiin.

Räisälä oli ennen sotia 8000 asukkaan kunta. Siellä selvittiin suhteellisen vähin vaurioin sodista. Vain 25 prosenttia rakennuksista tuhoutui talvisodassa.

Tämän päivän Räisälä on samanlainen kuin muutkin Kannaksen kunnat. Suurin osa rakennuksista on tuhoutunut. Siellä täällä on muutama asuttu talo. Asukkaita näyttää olevan vähän.

Kirkonkylässä on säilynyt paljon vanhoja karjalaistaloja, ja ne ovat edelleen käytössä. Keskustassa on vanha kauppa, johon on tehty nykymittakaavassa iso marketti. Paikalla oli useita muitakin kauppiaita ja uusi ortodoksinen kirkko.

Räisälän 1900-luvulla rakennettu kirkko seisoo kunnostettuna pienen matkan päästä keskustasta. Kirkko kunnostettiin Räisälä-säätiön varoin. Kunnostus herätti matkalla olleiden joukossa kovaa kritiikkiä. Kunnostuksen jälkeen kirkosta tehtiin elokuvateatteri ja tanssipaiikka. Toisten mielestä on hyvä, että kunnostetulla kirkolla on käyttöä ja että se säilyy näin ehjänä, muistona tuleville sukupolville.

Räisälän matkailijoiden eräs käyntikohde on Myllypellon asema. Sieltä lähti evakkojuna, joka joutui pommituksen kohteeksi Elisenvaaran asemalla. Pommituksessa menehtyi lähes sata junassa ollutta Räisälän evakkoa.

Nykyään aseman seutu on kuin mikä tahansa Kannaksen kylä. Alueelle on rakennettu muutama kerrostalo, joista osa on tyhjänä. Lisäksi on muutama kerrostalo ja vanhoja aidan ympäröimiä karjalaistaloja. Asemalla seisoi muutama tyhjä junanvaunu. Muuten oli täysin hiljaista.

Kuuma loppumatka kotiin

Kotimatalle Käkisalmeista lähdettiin aamulla varhain. Oli luvattu hellettä. Tarkoitus oli ehtiä Vaalimaalle ennen keskipäivän hellettä. Pysähdyimme Kiviniemeen ihailemaan Kosken kuohua ja sitten jatkoimme kohti Vaalimaata. Venäjän tullissa oli edellämme vain kaksi linja-autoa. Tunnelma oli korkealla. Odotimme pikaista läpiajoa. Toisin kumminkin kävi. Jouduimme jonottamaan jonossa yli kolme tuntia 30 asteen helteessä kuumassa autossa.

Aikanaan sitten pääsimme tullista läpi. Suomen puolella tullissa ruokaillessamme totesimme: ”on maista kaikista sittenkin tää synnyinmaa kaikkein rakkahin”.

Erkki Poutanen
Lähteinä käytetty matkopas Nikolain kertomuksia ja Ari Rautalan teosta Itä-Karjalan valtaus.

Hanki nyt edullisesti Karjalan perusteokset

Historiasarjan viimeiset osat ilmestyvät v. 2013

Viipurin läänin historian I osa KARJALAN SYNTY (Ovh 70,-)

I osa sisältää Viipurin läänin geologian, elollisen luonnon vaiheet ja arkeologian kivikaudelta keskiajalle.

VIIPURIN LINNALÄÄNIN SYNTY

II osa käsittelee Karjalan alueen keskiaikaista historiaa vuoteen 1534 saakka. (Ovh 70,-)

SUOMENLAHDELTA LAATOKALLE osa III

kattaa Ruotsin Karjalan vaiheet 1530-luvulta 1700-luvun alkuun. Rakentumassa olleen uuden ajan territoriaalivaltion ja rajaseudun historiaa. (Ovh 75,-)

KARJALA ITÄRAJAN VARJOSSA osa VI

- I Itsenäisen Suomen Viipurin lääni
- II Viipurin läänin alue ja asukkaat sodan jälkeisessä Suomessa
- III Entisen Viipurin läänin osat Neuvostoliitossa, Venäjällä ja suomalaisessa julkisuudessa. (Ovh 75,-)

Tilaa oheisella kupongilla, tai soita 05 5414 600, tai tilaukset@karjala-lehti.fi

Postimaksu maksettu

KARJALA-lehti

TUNNUS 5004401
53003 LAPPEENRANTA

TILAUSKUPONKI

Tuote	Kpl	Hinta
+ postikulut		
Nimi:		
Osoite:		

Hiljainen hetki Kurkijoen hautausmaalla Elisenvaaran pommituksen uhrien hautapaikalla. Lauri Laukkanen takana oikealla.

Tapio Vuoristo kirjoittaa luovutustekstiä Raamattuun. Kuvat: Pia Ketola.

Hiitolan kirkon Raamatun pitkä evakkotaival

Riitta ja Tapio Vuoristo ottivat loppusyksystä yhteyttä ja kertoivat että heillä on hallussaan 160 v. vanha Hiitolan kirkon Raamattu, jonka he haluavat luovuttaa Hiitolan Pitäjäseuralle.

Raamattu on painettu Suomalaisen kirjallisuuden seuran kirjapainossa Helsingissä v.1852.

Sisäkannessa on Hiitolan seurakunnan leima ja teksti että se on kirjattu Hiitolan kirkkoon v.1865. Seuraava merkintä kertoo, että se on luovutettu korpraali Vilho Vuoristolle 12.7.1944. Viimeisessä merkinnässä lukee, että se on luovutettu Hiitolan Pitäjäseuralle Es- poossa 4.2.2012

Lahjoituksesta Kiittäen

Helmikuun 4 pv. saimme vastaanottaa tämän upean lahjoituksen. Siis lähes 68 vuotta kesti evakkomatka Hiitolasta tänne Poriin.

Hiitolan Pitäjäseuran puolesta esitän lämpimät kiitokset lahjoittajille, suurkiitos siitä kuuluu tietysti myös Korpraali Vilho Vuoristolle joka tämän lähes 4 kg painavan raamatun kuljetti turvaan sodan tuhoilta. Tuntuu mukavalta että entisen kotikirkkomme Raamattu on jälleen täällä keskuudessamme.

Raija Laaksonen

Riitta Vuoristo kirjoitti saatekirjeessään:

”Täten luovutamme mieheni isän sodan aikana kuljettaman Hiitolan kirkon Raamatun, joka on luovutettu hänelle 12.7.1944 tuotavaksi turvaan sodan jaloista.

Sen jälkeen hän oli unohtanut sen kaappiinsa. Vasta hänen kuolemansa jälkeen se löytyi ja joutui Tapio Vuoristolle, joka myös siirsi sen kirjahyllyyn.

Sieltä minä hänen vaimonsa Riitta Vuoristo sitä kerran katselin ja kun näin tekstin päätin, että Raamattu on annettava Hiitolan Pitäjäseura ry:lle, jolle se kuuluu.

Sillä on myös varmasti tunnearvoakin. Vähäisiä vaurioita se on toki kärsinyt aikojen saatossa ja kuljetuksessakin, koska on painava ja sodassa ei ollut aikaa kiinnittää kuljetusolosuhteisiin huomiota vaan oli myös itse selvittävä.

Ehkä sen sanoma on tuonut joskus lohtua niille jotka silloin olivat Hiitolan seurakunnan jäseniä, ja elääkö vielä kenties joku, joka on pitänyt sitä käsissään lukiessaan raamatunlauseita seurakunnalle.

Toivon että tästä lahjasta on jollekin iloa ja merkitystä. Toivotamme teille kaikille onnellisia ja antoisia päiviä elämänne.”

Riitta ja Tapio Vuoristo

Riitta ja Tapio Vuoristo ovat hyvillä mielin kun Hiitolan kirkon raamattu pääsi vihdoin evakkotiensä päätökseen. Kuvat: Pia Ketola.

Ilmi Kärävä:

Isäni Veli Räsänen löysi hiidenkirnun

Hiidenkirnu on virtaavan veden pyörittämän soran ja kiven kalliopohjaan kover- tama patamainen onkalo. Näitä syntyi jääkaudella, kun vesimassat panivat kiven pyörimään uoman pohjalla.

Minulle Kurkijoen Kuoppalan Jäämäen hiidenkirnu oli jo lapsena itsestään selvä asia. Kirnun löytymisestä perheessä kerrottiin näin: Isäni Veli Räsänen oli Kurkijoen maamiesopiston kasvityö- ja kemian lehtorina vuodesta 1922 lähtien. Isä retkeili oppilaidensa kanssa paljon luonnossa kaikkina vuodenaikoina opettaen kasvien tuntemista, geolo-

giaa ja maantiedettä.

Kerran tällaisella retkellä isän tarkka silmä havaitsi, miten isohko puu, muistaakseni mänty, kasvoi omituisesti ihan kallion reunalla. Hän kiipesi lähemmäs katsomaan ja kutsui myös oppilaitaan ja yhdessä he pyörittivät puuta niin että puu jäisine juuripaakkuineen irtosi alustasta ja esille tuli komea pyöreä hiidenkirnu. Valitettavasti en ole mistään löytänyt vuosilukua, jolloin löytö olisi tapahtunut.

Tämä tarina oli kaikkien tiedossa. Olen syntynyt 1922, ja kun olin vähän kasvanut, kävimme usein

katsomassa hiidenkirnua. Soudimme veneellä useasti Lopotista Jäämäen rantaan, mutta Kasakan poluksi nimettyä polkua emme aina kulkeneet vaan sen vierestä. Sisareni Ainon mielestä Kasakan polkua ei saanut kulkea, sillä se oli historiallinen.

Tulimme muutaman kerran luonnossa retkeillessämme hiidenkirnulle myös maata myöten ylhäältä mäeltä päin, mutta se reitti oli pitkä ja hankalampi. Veneellä piti silloinkin tulla ensin Kuoppalaan, jonne oli lyhin matka meidän rannastamme. Kävelimme sitten Kuoppalan läpi Jäämäelle.

Isän ottamassa valokuvassa pikkuveljeni Topi seisoo muistaakseni Kasakan polulla ja katselee kirnuun päin. Muistan, että se näkyi polun vasemmalla puolella selvästi. Emme koskaan menneet kirnun sisälle, vaan ehkä parin metrin päähän siitä. Rinne oli louhikkoinen ja siellä oli kyykäärmeitä ”vartioimassa” kirnua.

Olisikohan yli 70 vuoden aikana kuoppa taas hitaasti täyttynyt ja ehkä uusi puu alkanut kasvaa siinä?

Kasakan poluksi tai tieksi sanottiin eräänlaista väylää rinteessä. Tarinan mukaan kasakat olisivat ratsastaneet sitä myöten jäältä ylös mäelle. Jäämäki on 53 metriä korkea.

Kuvat: Kurkijoen maamiesopiston historia 1910 - 1935

Kurkijoella toinenkin hiidenkirnu!

Rummunsuolla Varjuksen tilan mailla on myös hiidenkirnu.

Kirnu löytyi ollessani Veikkolaisessa paimenpoikana (heinäkuu 1938-maaliskuu 1940).

Palkollinen Helena Arveli kertoi hiidenkirnusta. En enää muista, käyttiinkö siellä yhdessä vai löysinkö perille neuvojen mukaan, sillä kirnu oli helppossa paikassa. Sen muistan varmasti, että yksin puhdistin pohjan sammalista.

Kirnun koko on samaa kokoluokkaa kuin Jäämäen

hiidenkirnu, josta oli kuva viime lehdessä.

Ohjeita etsintään

Kirnu sijaitsee helppossa paikassa. Karttaan merkityn tien ja pellon välissä oli korkea lato, johon heinät pudotettiin kalliolla olevalta vetosillalta. Ladon peruskiivet saattavat olla vielä löy-

dettävissä.

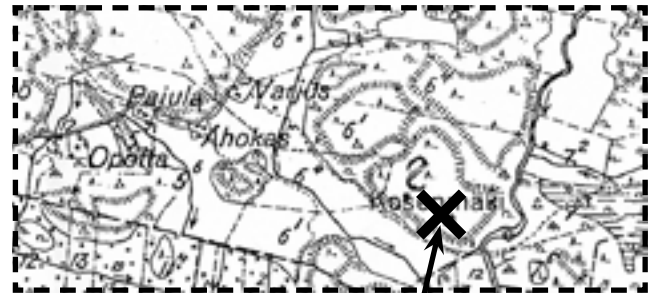
Kirnu sijaitsee karttaa merkityn korkeuskäyrän yläpuolella hieman yläviistossa vasemmalla ladon paikasta.

Kannattaa ottaa mukaan vaikka harjaterästä, se helpottaaisi mahdollisten täyttyneiden painanteiden etsinnässä.

Paavo Kärhä

Hiidenkirnu sijaitsee Ihojoen lähellä.

Hiidenkirnun paikka on merkitty karttaan ruksilla.

Hiitolainen pitsilakki

Kevään lähestyessä paljastuu kästyökorista kangasreunainen pitsilakki.

Lakin ohje löytyy Kyllikki Mitrosen kirjoittamasta Suomalaisesta myssykirjasta sekä Venla-sarjasta. Lakin esikuvana on Kansallismuseossa oleva vaaleasta puuvillalangasta neulottu Hiitolasta kotoisin oleva kesähattu, arkistonumeroltaan A 961.

Pirjo onnistui tavoittamaan Kyllikki Mitrosen ja sai kuulla, että Kyllikki on itsekin vieraillut Hiitolassa, viimeksi kolme vuotta sitten. Kyllikin miehen sukujuuret johtavat Hiitolan Jouhkin sukuun. Kyllikki antoi meille luvan julkaista lakin ohjeen Kurkijokelaisessa. Tästä sydämallinen kiitos Kyllikille.

Pia neuloi oman kesälakkinsa ohuesta itsevärjäämästään villalangasta, jonka väri on aika räväkkä. Lieri on tehty ilman koristepistoja vanhan lakanan päärmeestä. Pirjo neuloi lakin vaaleasta villalangasta, joka sopii kesään oikein hyvin. Vaikka malli on vanha ja perinteinen, voi sitä soveltaa nykyisiin lankoihin ja väreihin.

Kyllä sitä kelpaa lähteä kesällä päivää paistattelemaan Nehvolaan Hiitolalaksi päässä.

Hiitola-lakkeja opetellaan neulomaan Hiitolan pitäjätseuran käsityöilläsa 9.3.2012.

Löytyyköhän seuraavallakin kerralla kästyökorista jotain keväistä, se nähdään kuukauden kuluttua.

Pia ja Pirjo

Lakin ohje:

Koko: naiselle
Tarvikkeet: vajaa 1 kerä
luonnonvalkoista merse-
roimatonta puuvillalankaa,
5 cm valkaisematonta la-
kanakangasta, pyöröpuik-
ko ja sukkapuikot nro 2.
Neuletiheys: 27 s ja 50 krs
= 10 cm

Ohje:

Luö 144 silmukkaa. Neulo pitsineuletta ruutumallin mukaan. Kavennuksen kohdat on merkitty ruutupiiirroksen reunaan tähdellä.

1 kavennus rivi 38: kaven-
na joka 7. ja 8. silmukka
yhteen (jää 126 silmukkaa)
2 kavennus rivi 54: kaven-
na joka 6. ja 7. silmukka
yhteen (jää 108 silmukkaa)
3 kavennus rivi 56: kaven-
na joka 5. ja 6. silmukka
yhteen (jää 90 silmukkaa)
4 kavennus rivi 69: kaven-
na joka 8. ja 9. silmukka
yhteen (jää 80 silmukkaa)

Lakimuksen kavennukset
(ristikkäiskavennukset)
8 oikein *yhteenneulomis-
kavennus, ylivetokavennus
16 o* Toista *:stä *:een,
lopuksi 8 silmukkaa oikein
1 välikerros oikein
7 oikein **yhteenneulo-
miskavennus, ylivetoka-
vennus 14 o* Toista *:stä
*:een, lopuksi 7 silmukkaa
oikein
1 välikerros oikein
6 oikein **yhteenneulo-
miskavennus, ylivetoka-
vennus 12 o* Toista *:stä
*:een, lopuksi 6 silmukkaa
oikein
1 välikerros oikein

5 oikein **yhteenneulomiskavennus, ylivetokavennus 10 o* Toista *:stä *:een, lopuksi 5 silmukkaa oikein

1 välikerros oikein
Jatka kavennuksia samaan
tapaan, niin että ne osuvat
aikaan edellisten kavennus-
ten kohdalle. Neulo ka-
vennusten väliin aina yksi
välikerros.

Kun jäljellä on 8 silmukkaa, katkaise lanka ja vedä se jäljellä olevien silmukoiden läpi. Päätä langanpäät.

Kangasreunus:

Kostuta kangaskaistale, jota se ei enää kutistuisi ensimmäisessä pesussa. Silitä. Mittaa päänympärys (tässä lakissa 57 cm) ja taita saumavarat.

Valmiin kangaskaistaleen leveys on 2 cm. Ompele kaitaleen päät yhteen ja yhdistä myssy kaitaleeseen nurjalta puolelta.

Ompele kaitale tikkipistoilla nurjalle ja päärmepistoilla oikealle puolelle.

On helpompaa aivia kaitale ensin pienin näkymättömin pistoin tavallisella rullalangalla oikealle ja sitten vasta omella neuleeseen käytetyllä puuvillalangalla koristeelliset aivipistot päälle.

Ompele ulkoreunaan puuvillalangalla luotospistot. Ompele vielä 0.5 cm päähän yläreunaan rivi polvekepistoja

Ohjeessa käytetyt lyhenteet ja termit:

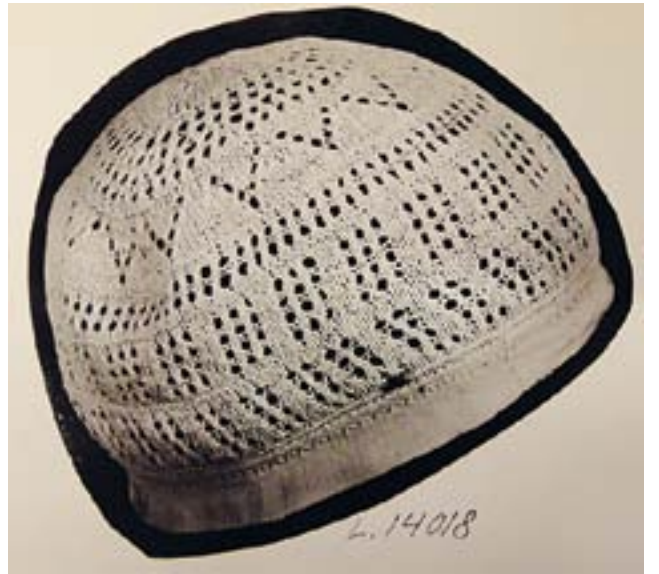
Yhteenneulomiskaven-
nus=kaksi vierekkäistä
silmukkaa neulotaan oikein
yhteen.

Ylivetokavennus= nostetaan 1 s neulomatta, neulo seuraava silmukka, vedä neulomaton silmukka neulotun yli

l = oikea silmukka
- = nurja silmukka
/l = 2 oikein yhteen
o = langankierto

Hiitolaisen pitsilakin voi jokainen tehdä mieleisensä väriseksi tai tehdä monta, jotta asuun löytyy aina sopivan väriäinen lakki. Kuva: Pia

Kansallismuseon kokoelmista löytynyt lakki on neulottu ohuesta valkoisesta puuvillalangasta: Kuva: kansallismuseon kokoelma.

[illegible]

Ennenmuinoin

1850-luvulla tehtiin naisten hattu vielä kaulavaatteesta siten, että tämä ensin käännettiin kaksinkerroin kolmion muotoiseksi, asetettiin päähän niin, että kolmion pisin sivu tuli hiusrajaan edessä ja päällekkäin olevat kasat riippumaan pään taakse. Näistä kasoista käännettiin alla oleva sisään eli ylös takaraivolle. Hiusrajalla oleva kaulavaateen reuna käännettiin nyt kaksinkerroin, jotta hiukset tulivat edestä näkyviin noin tuuman leveältä. Sitten käännettiin sivulla olevat kasat ristiin takaraivoa alle ja siirrettiin vastaavilta puolilta päälle, johon kum-

painenkin kasa kiinnitettiin neulalla. Sitteen käännettiin vielä takana riippuva kasa yli vastamainitun risteyksen ja takaraivon kohdalta sisään. Huivin syrjiä koristavat ripsut jäivät riippumaan ympäri pään.

1860-luvulla alettiin käyttää valmiita hattuja, joita siis ei enää tarvinnut sitoa päähän. Niissä oli pyöreä päälakikappale, siihen liittyvä matala reuna ja ripsut välissä muilla paitsi niskapuolella. Myöhemmin alettiin hattuja valmistaa kokalla neuleen.

Lähde: Schvindt Suomen kansan pukuja.

Kalakurjet vetisellä pilkkireissulla

IX Nikolain pilkit pidettiin Pyhäjärvellä Veljesrannassa lauantaina 25.2. Ilma oli mitä parhain, pieni pakkanen eikä tuultakaan ollut paljoa.

Järvellä kulkeminen oli kylläkin vaivalloista. Jään päällä oli 10 cm vettä ja sen päällä paksu kerros lunta. Edellisen päivän ja yön pakkaneenkaan ei ollut tehnyt kestäväää hankea, vaan joka askeleella upposi jäähän asti.

Osallistujia oli 35, joista 30 lähti kokeilemaan kalaneonon, osa ensimmäistä

kertaa tänä talvena. Kolme ensikertalaistakin oli mukana, heistä 6-vuotias Aleks Inkien on jo oikea kalamies. Voitti nimittäin pilkinnässä isänsä ja ukkonsakin, sekä monet muut vanhat konkarit.

Näissä kilpailuissa kaikki pilkkivat samassa sarjassa, kilpailuaika oli neljä tuntia.

Kilpailun jälkeen Veijalaisen Lauri ja Revon Martti grillasivat koko porukalle makkarat ja päälle saatiin maukkaita pullakahvit. Kii-tos Maanpään Liisalle mais-

tuvista pullista.

Alkin Raimoa muistettiin Kalakurkien viirillä merkki-päivän johdosta.

Virevuon Ria ja Ahokkaan Teuvo suorittivat palkintojen jaon.

Kymmenelle parhaalle ripustettiin mitalit kaulaan, kiertopalkinnot suurimman saaliin ja suurimman kalan saaneille sekä palkinto Nikolain pilkkien perinteisen kiiskikilpailun voittajalle. Lopuksi saamattomatkin palkittiin.

Seuraava koitos onkin

sitten maaliskuun puolesavälissä Laatokalla. Toivotaan suotuisia ilmoja sinnekin. Se on varmaa, että tuloluettelo menee aikakin uusiksi.

Kireitä siimoja toivottaa
Saini

IX Nikolainpilkit Pyhäjärvellä Veljesrannassa 25.2.2012

1. Saini Repo ..... 2646 g
2. Simo Kaunisto... 1796 g

Simo Kaunisto vetää edelleen Kaarinan Urheilukatasta ja toimii Turun Eläkkeensaajien kalakerhon tehtävissä. Hyvät saappaat pitävät jalat kuvina vetisissäkin olosuhteissa.

Kalakurkien tulevaisuus on turvattu. Inkien suvusta oli pilkkijöitä kolmessa polvessa. Nuorin Aleks palkittiin pinsillä. Aleksin takana muut palkitut.

3. Raimo Alkki ... 1680 g
4. Marjatta Kempainen ..... 1540 g
5. Tapio Europaeus 1290 g
6. Terttu Veijalainen 1262 g
7. Martti Repo ..... 1178 g
8. Seppo Kempainen ..... 1124 g
9. Eero Häkli ..... 1062 g
10. Pentti Kempainen ... 1056 g

kinto Saini Repo 2646 g.
Suurin kala kiertopalkinto Terttu Veijalainen 254 g.
Kiiskikilpailu Raija Laaksonen 17 kpl.
Saamattomina palkittiin Reino Paju ja Launo Salmelainen.
Nuorin pilkkijä Aleks Inkien sai osallistumises-taan kalapinssin.

Resepti herätti muistoja

Kurkijokelaisen numero 3 etusivulla on kertomus ja kuvia resepteistä. Yhdessä niistä lukee Elisenvaaran Apteekki, Assari Linnala.

Hellikki Mattlar muistaa hyvin apteekkari Linnalan ja hänen vaimonsa Kertun Elisenvaarassa.

Apteekin talo oli se valkoinen talo Suojeluskunnan talon vieressä ja tien toisella puolella oli osuuskauppa.

Apteekkaripariskunta oli paikkakunnalla hyvin pidetty. ”Hyvähän teidän on kun teillä on se Linnala”, saattoi joku Lopotista huokaista.

Yhteiskoulun opettajille Linnalat tulivat tutuiksi, koska he olivat hyvin aktiivisesti mukana tukemassa koulun toimintaa ja heidän poikansa kävivät yhteiskoulua.

Linnalat olivat ystävällisiä ja vaatimattomia ihmisiä, ja aina hyvin avuliaita, kertoo Hellikki. ”Apteekissa oli mukava käydä”.

Kun kävi niin, että apteekkari Linnala kuoli, paljon elisenvaarialaisia oli tullut tien varteen seuraamaan havuinen koristettujen ajoneuvojen saattuetta, kun

arkkia kuljetettiin asemalle tammikuussa 1939.

Hellikki tovereineen ei ollut ymmärtänyt mennä muiden mukana tien varteen. Saimi Hukkanen hänen äitinsä, joka hyvin har-

Elisenvaaran apteekki. Vasemmalla Lehmuksaaren liiketalo.

Apteekissa vasemmalta Assari ja Kerttu Linnala sekä farmaseutti Meri Koch.

Kuvat: Kurkijoki-museon valokuva-arkisto

voin moitti tyttärtään ankarin sanoin, oli silloin katsonut nuhteet aiheellisiksi. Niin tuomittavana hän oli pitänyt tyttöjen laiminlyöntiä. Se jäi erityisesti Hellikin mieleen.

Hellikki Mattlar muisteli ja **M. Laine** kirjoitti

Runoilija Elisenvaarassa

Arvi A. Karisto, Hämeenlinna, on painanut 1919 ”Joulutunnelma”-julkaisun, johon Eino Leino on Elisenvaarassa asuessaan kirjoittanut oheisen Tietäjäntarinan 26.8.1919.

Löytyisikö runon tekstistä aivan kuin enteitä tuosta ajanjaksoista 20 vuoden päähän, talvisodan alkuun, kyselee runon toimitukseen tuonut Teuvo Ahokas.

Runoilija Eino Leino asui useampaan otteeseen Elisenvaarassa.

Vuonna 1918 Leino vieraili ystävänsä säveltäjä Otto Kotilaisen luona Heinävedellä. ”Viimeiseltä vierailulta Leinolle tuli kiire Elisenvaaraan, sillä K. Vikman ikävöi kortilla Leinon seura. Leino lähti ensimmäisellä Heinävesi-laivalla Savonlinnaan”, kirjoittaa Esko Piippo, Kainuun Eino Leino-seuran puheenjohtaja.

Elisenvaarassa käydes-

sään Leino asui lakimies, fil. tri Vikmanin luona Kansallis-Osakepankin talossa. Siellä hän myös kesällä ja syksyllä 1919 kirjoitti runokokoelmansa Belleprohnonia.

Olavi Kallioniemi on kirjoittanut Eino Leino kirjeiden pohjalta kattavan artikkelin Eino Leinon oleskelusta Elisenvaarassa. Artikkelin on julkaistu 31.10.1997. Kallioniemi valottaa vuosien 1913-1919 välistä aikaa. Elisenvaarasta Hän kirjoitti kirjeet mm. L. Onervalle ja maria Kallakselle, joita hän kutsui katsomaan karjalan kauneutta.

Oletettavasti Leinon viimeinen vierailu oli 1919, koska hän pian sen jälkeen sairastui ja matkailu jäi. Viimeiset vuotensa hän vietti väsyneenä ja sairaana vaikkakin tuotteliaana pääosin Etelä-Suomessa kunnes kuoli vuoden 1926 alussa.

60 Kurkijokelainen VUOTTA SITTEN...

”Kurkijokelaiselle”

Tuntuu, että elämä on jostain puuttuvainen. Näet tilaamatta jäänyt oli – Kurkijokelainen.

Tervetullut vierahissa ompi oma lehti. Senpä ensi käteen otti, lukemaan kun ehti.

Muistot tulvii tulvimalla sivuilta sen esiin. Riipaisepi rinnan alta, silmät saapi vesiin.

Kotiseutu usein vain se mieleen tahtoo tulla.

Eikö liene muillakin, - kuin mielessä on mulla.

Monelle jo auenneet on oman kodin ukset; mut pitkät matkat erottanut on vanhat naapurukset.

Siispä kerromme kuulumiset lehdessämme tässä; ja miten meit on onnestanut – uudessa elämässä.

Kirj. R.S.

Kurkijokelainen N:o 11 – 1952, lauantaina maaliskuun 15. p:nä.

Evakkokeskustelu Helsingin Sanomissa

Evakko – pakolainen sanapari saa monet kielen kannat kertonut näkemyksensä. Evakon näkemys on erilainen kuin jonkun nykytoimittajan, jolle evakkous on vieras käsite.

Pakolainen on toiseen maahan paennut, kotimaassaan uhkan tai vainon kohteeksi joutunut ihminen. Suomessa evakkoiksi talvi- ja jatkosodan aikana valtiojohtoon päätöksillä sodan jaloista noin 430 000 silloisen Suomen rajojen sisäpuolella asunutta Suomen kansalaista maan muihin osiin. He eivät olleet pakolaisia vaan evakkoituja, evakkoja. Kotiseutunsa menettäneistä tuli jo vuoden 1940 lainsäädännön mukaan siirtoväkeä, joka säilytti koko ajan kansalaisoikeutensa.

Ensosa syntynyt olen viipurilaislähtöisen vaimoni tavoin joutunut jättämään Karjalan kahdesti. Ikämme olemme olleet suomalaisia, Suomessa syntyneitä itsenäisen maan kansalaisia, äidinkielenämme suomi. Se, että meitä kutsutaan pakolaisiksi antaa nurjan kuvan 70 vuoden takaisesta tilanteesta. Siirtolaisia, evakkojakin, olemme, mutta emme pakolaisia!

Työtä tarjolla

Kiinnostaako museotyö?

Kurkijoki-museoon KESÄTYÖNTEKIJÄ

Tehtäviin kuuluu museon esittely viikonloppuisin, muut asiakaspalvelutehtävät ja museon siisteydestä huolehtiminen.

Työaika: 2.6.-26.8.2012 la-su: 4-6 tuntia.
Juhannuksena museo on suljettu.
Museo sijaitsee Loimaan Kojonperässä.

Toivomme reipasta asiakaspalveluhenkeä ja 16 vuoden ikää.

Lisätietoja: kotiseutuneuvos Eino Vepsä, puh. 0500-875211
Vapaaehtoiset hakemukset 30.4.2012 mennessä: Kurkijoki-Säätiö Koulukuja 7, 32200 Loimaa tai toimitus@kurkijoki.fi

Asianajaja

ASIANAJAJA
on asianajajaluetteloon hyväksytty lakimies, jolla on säädetty kokemus ja taito. Asianajajan toimintaa valvovat Asianajajaliitto ja oikeuskansleri. Asianajotoimistot hoitavat myös maksuttomia oikeudenkäyntejä ja oikeusturva-asioita.

Asianajotoimisto HEIKKI RANTANEN

Varatuomari

Julkinen kaupanvahvistaja
Kauppakatu 9-11 B, Loimaa
p. (02) 762 2888, fax 762 2313
heikki.rantanen@kolumbus.fi

Asianajotoimisto JARI HEIKMAN OY

asianajaja, varatuomari

Jari Heikman

varatuomari

Rickard Grönqvist

Turuntie 8-14, II krs. Loimaa
Puh. (02) 762 4400, fax 763 1301
jari.heikman@aatsto.inet.fi
www.heikman.com

Murteella

Vastaukset

1. Aivastuttaa
2. Pesuvati
3. Niistää nenää
4. Tylsä
5. Pelottaa
6. Pikilanka / myös rugin lanka
7. Venyttää
8. Nopeasti / Pian
9. Kurkottaa
10. Hankala kenkä hiertää

Murresanat koonnut Raija Laaksonen.

MUSIIKKIVÄEN PALVELUPAIKKA LOIMAAN MUSIIKKI

Puh. (02) 7622 950
Oikokatu 3, Loimaa
Avoimna:
ma suljettu, ti-pe 12-17, la 10-14

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaalija.

Tilaa nyt Kurkijokelainen, kaksi kertaa
kuukaudessa ilmestyvä pitäjälehti!
Vuosikerta vain 44 eur. Tilattuna n. 1,80 eur/kpl.

Tilaan Kurkijokelaisen

☐ Itselleni ☐ Lahjaksi

Lehden saaja

Nimi: _____

Lähiosoite: _____

Postinro ja -toimip.: _____

Lahjatilauksen maksaja:

Nimi: _____

Lähiosoite: _____

Postinro ja -toimip.: _____

Pvm. _____

Allekirjoitus: _____

Palauta kuponki kirjekuoressa osoitteella:
Kurkijokelainen, Koulukuja 7, 32200 LOIMAA
tai tee tilaus sähköpostiosoitteessamme:
toimitus@kurkijoki.fi tai kurkijokelainen1@gmail.com

Sanomalehti

LUKIJAMATKAT 2012

I Kiviniemi-Kurkijoki

to-su 24.-27.5.

teemana: sotahistoria, oppaana evl evp Aimo Kiukas, - aiheina mm. Äyräpään, Kiviniemen ja Taipaleen taistelut, Käkisalmen valtaus, taistelut Kurkijoen suunnassa, Elisenvaaran pommitus, Viipurin menetys

Alustava matkaohjelma:

torstai: Loimaa-Helsinki-Rajahovi- Viipuri, yöpyminen Kiviniemessä
perjantai: Kiviniemi-Käkisalmi- Kurkijoki
lauantai: kiertoaajelu Kurkijoella
sunnuntai: Kurkijoki-Viipuri-Vaalimaa-Helsinki-Loimaa

Majoitus: 1. yö Kiviniemessä, 2 yötä Kurkijoen kirkonkylässä
Lopotissa "Mihailin hotellissa" 2-4 hengen huoneissa ja tarvittaessa kotimajoituksessa

Ruokailut: Hinta sisältää aamiaiset ja yhden lämpimän ruoan / päivä, paitsi sunnuntaina.

Muuta: Hinta sisältää opastukset ja mahdolliset pääsymaksut.

350 € sisältäen matkaohjelman ja ruokailut
+ tarvittaessa ryhmäviisumi **63 €**

II Valamon luostari-Kurkijoki

ke-su 6.-10.6.

Alustava matkaohjelma:

keskiviikko: Loimaa-Helsinki-Värtsilä-Sortavala, yöpyminen Valamossa

torstai: Valamon luostari- Kurkijoki

perjantai: kiertoaajelu Kurkijoella

lauantai: kotiseutumatkkojen päivä

sunnuntai: Kurkijoki-Viipuri

Majoitus: 1 yö Valamossa, 3 yötä Kurkijoen kirkonkylässä
Lopotissa "Mihailin hotellissa" 2-4 hengen huoneissa ja tarvittaessa kotimajoituksessa

Ruokailut: Hinta sisältää aamiaiset ja yhden lämpimän ruoan / päivä, paitsi sunnuntaina.

Muuta: Hinta sisältää opastukset ja mahdolliset pääsymaksut

450 € sisältäen matkaohjelman ja ruokailut +
tarvittaessa ryhmäviisumi **64 €**

III Kurkijoki

to-su 16.-19.8.

Alustava matkaohjelma:

torstai: Loimaa-Helsinki-Rajahovi-Viipuri-Käkisalmi-Kurkijoki

perjantai: kiertoaajelu Kurkijoella

lauantai: kotiseutumatkkojen päivä

sunnuntai: Kurkijoki-Käkisalmi-Viipuri-Helsinki-Loimaa

Majoitus: Kurkijoen kirkonkylässä Lopotissa "Mihailin hotellissa" 2-4

hengen huoneissa ja tarvittaessa kotimajoituksessa

Ruokailut: Hinta sisältää aamiaiset ja yhden lämpimän ruoan /

päivä, paitsi sunnuntaina.

Muuta: Hinta sisältää opastukset ja mahdolliset pääsymaksut

290 € sisältäen matkaohjelman ja ruokailut + tarvittaessa
ryhmäviisumi **63 €**

Viisuminhankintaa varten pitää täyttää viisuminanomuskaavake ja liittää mukaan 1 kpl passikuvia sekä kopio voimassaolevan passin kuvasivusta.

Passin tulee olla voimassa vähintään 6 kk matkan jälkeen.

Viisuminanomuskaavakkeen voi tilata toimituksesta puhelimitse tai poimia mm. Neva Toursin sivuilta: www.turunnevatours.fi

Ilmoittautumiset KURKIJOKELAISEN TOIMITUKSEEN,
matka I 23.3.mennessä, matka II 10.4. mennessä,
matka III 12.6. mennessä.

Ilmoittautumisia otetaan vastaan tiistaisin ja torstaisin
klo 9-14, puh., **050-521 3336**

Ilmoittautuneille postitetaan tarkempi matkaohjelma ennen matkan alkua.

Muutokset alustavaan ohjelmaan mahdollisia.

Vastuullinen
matkanjärjestäjä:

**Turun
NEVA TOURS OY**

Reissu-Salla
OSA 6

Meikein
maksettu
mainos

